СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 100. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа 1 травня 1935. VOL. XLIII. No. 100. Jersey City, N. J., Wednesday, May 1, 1935. THREE CENTS

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ КЛИЧУТЬ ДО НАТИСКУ НА КОНҐРЕС

ВАШИНҐТОН. — На заклик Американської Федерації Праці зїхалася тут конференція краєвих і міжнародних робітничих юній, стейтових федерацій праці та інших робітничих організацій, щоб застановитися над законодатною програмою для оборони інтересів робітників. На конференцію приїхали коло 400 делеґатів.

Конференцію відкрив предсідник Американської Федерації Праці, Вилієм Ґрін. Він вказав на велику небезпеку для робітників з боку теперішнього конґресу, котрий показується схильним іти за інтересами фабрикантів, проти інтересів робітників. Він говорив, що коли робітники переконаються, що конґрес для них нічого зробити не хоче, то вони звернуться проти конґресу й проти демократії. Далі він заявив, що постанова 7А закона про відбудову краю стала нині вже не обороною робітників, а інструментом переслідування робітників. Він говорив, що проти законодатної програми конґресу в користь робітників ідуть спільними силами фабриканти й комуністи, котрим хочеться скомпромітувати конґрес і демократичні інституції. Одні й другі бояться зросту робітничих юній: фабриканти взагалі, а комуністи зросту Федерації Праці.

Андру Фюрусет, президент юнії моряків, прочитав лист від одного сенатора, котрий каже, що на випадок, як закон Ваґнера не буде ухвалений, Америка піде дорогою Італії та Німеччини, себто до фашизму.

Між резолюціями, предложеними конференції спеціяльним резолюційним комітетом, на першому місці була резолюція, котра закликує американських робітників до натиску на конґрес в обороні прав робітників. Мовляв, американський закон признає нині право підприємцям організуватись, але не признає цього права робітникам.

Підчас дебати над цею резолюцією піднявся з салі ряд бесідників, що заявлялися проти ухвалювання резолюцій. Один делеґат говорив, що пора вже закинути писати резолюції, а взятися до активної боротьби проти підприємців. Резолюції робітникам нічого не поможуть, говорив інший, бо підприємці розуміють тільки одну мову, а це мову сили.

При голосуванню принято предложені резолюції, котрі взивають робітників зорґанізувати всі свої впливи для натиску на конґрес, передовсім у користь ухвалення законопроєкту сенатора Ваґнера про вирішування спорів між робітниками й підприємцями.

ОБСТРУКЦІЯ В СЕНАТІ ПРОТИ АНТИЛІНЧОВОГО ПРОЄКТУ.

ВАШИНҐТОН. — Заходи уряду приспішити ухвалення ріжних законів, потрібних для урядової акції коло відбудови краю, розбивалися зприводу обструкції південних сенаторів проти законопроєкту Ваґнера й Костиґана проти самосудів юрби.

Південні сенатори заняли цілий день своїм говоренням, а під кінець засідання говорили, що це ще не обструкція: мовляв, вона почнеться аж пізніше.

ЗНАЙШЛИ БАНДИТСЬКУ ТВЕРДИНЮ.

ПРОВІДЕНС (Ровд Айленд). — Поліція викрила під одною панською літньою палатою цілу бандитську фортецю, з великим числом підземних кімнат, виложених цементом, з маґазинами зброї, машинових крісів, амуніції, револьверів, тощо. Знайдено там теж понад 10,000 долярів готівкою, що походила з грабунку одного почтового воза.

На форт бандитів попала поліція, розслідуючи вбивство одного бандита, котрого тіло, подіравлене кулями, знайдено в Рентемі, Месечусетс. У підземелю форту знайдено теж багато кісток, які правдоподібно походять з людей, помордованих бандитами.

Поліція арештувала зараз кількох бандитів. Наперед поліція почала допитувати Роберта Демареста, бандита, що тепер відбуває кару вязниці в Говарді, Ровд Айленд, котрого поліція тепер посуджує за участь у нападі на почтовий віз у Ботлері, Па. Потім арештовано паню Марію Стіл, жінку арештованого вже давніше бандита; Томаса Доґена, члена шайки „Доча" Шулца; Петра Дефльорію, і інших. Поліція, каже, що вона скоро розвяже загадку преріжних бандитських нападів, а можливо навіть бандитського нападу на ледвинно підприємства „Рубел Ко." у Брукліні дня 21-го серпня, підчас котрого забрано 427,000 долярів.

АРХИПЕНКО ПОЧИНАЄ ВИКЛАДИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Заходами Каліфорнійського університету виголосить український артист Олександер Архипенко дня 8-го травня, в годині пів до 4-ої зполудня, в „Едюкейшенел Билдинґ" Каліфорнійського університету відчит на тему: Творчість. На цей відчит вступ вільний.

ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ СТАРОГО РОДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ

ЧОМУ ТРЕБА КОНЕЧНО КОЖНОМУ ЧЛЕНОВИ ПЕРЕЙТИ ЗІ СТАРОГО ДО НОВОГО РОДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ?

На днях головна канцелярія отримала від свого актуарія обчислення щодо оцінки грамот та смертности членів за 1934 рік. Ці обчислення виказують таке:

Оцінка грамот усіх тих членів, які з кінцем 1934 року були ще в старім роді обезпечення, виносить 124 відсотки, а оцінка грамот тих членів, які з кінцем 1934 року знаходилися в нових родах обезпечення, виносить 138 відсотків.

Смертність членів у старім роді обезпечення виносила за 1934 рік 112.05%, а смертність членів у нових родах обезпечення виносила 89%.

Отже з вище поданих інформацій довідуємося, що грамоти членів старого роду обезпечення з кінцем 1934 року **мали на 14 відсотків меншу вартість**, ніж грамоти членів нового роду обезпечення. В тому самому часі смертність членів старого роду обезпечення **була на 23 відсотки вища**, ніж смертність членів нового роду обезпечення.

Коли тепер матимемо на увазі ці факти, а саме, що **тільки за один рік** вартість грамот членів старого роду обезпечення **зменшилася на 14 відсотків** у порівнанні з вартістю грамот членів нового роду обезпечення, та що смертність між членами старого роду обезпечення **була на 23 відсотки вища**, ніж смертність між членами нового роду обезпечення, то тут кожному членови старого роду обезпечення стане ясним, чому він повинен конечно перейти до нового роду обезпечення **найдалі до кінця червня 1935 року.**

Вище подані обчислення дають також відповідь на те, чому, коли якийсь член не перейде в назначенім реченці до нового роду обезпечення, буде опісля обовязаний **платити вищу вкладку таки в старім роді обезпечення.**

Бо коли резерва тих членів зменшується і через те обнижується вартість грамот, а в тому самому часі смертність збільшується, то зрозумілим є, чому мусить прийти вища вкладка для тих членів, які остались би в старім роді обезпечення.

Це також пояснює, чому такий член, хочби платив вищу вкладку в старім роді обезпечення, не міг би користати з тих привілеїв, з яких користають ті члени, що вже перейшли або ще перейдуть до нового роду обезпечення до кінця червня 1935 р. Бо коли резерва зменшиться, то не буде з чого признати тих привілеїв. А та резерва мусить постійно зменшуватися, бо, як відомо, до старого роду обезпечення більше членів не принимається ще від 1932 року. Тимсамим, з одної сторони члени вмирають, а з другої, на їх місце ніхто не прибуває.

Даємо отсі факти під розвагу в тім переконанні, що кожний член, який тепер іще є в старім роді обезпечення, якщо застановиться добре, то мусить прийти до висновку, що з тою справою вже **не можна довше зволікати, але треба таки зараз перейти до нового роду обезпечення.**

Головна канцелярія У. Н. Союза.

УЧНІ РЕДУКУЮТЬ УЧИТЕЛЬКУ.

Самовряднйй гурток учеників в одній вселюдній школі в Ловічу (Польща) рішив на своїх зборах зредукувати свою вчительку. За причину подали те, що чоловік цієї вчительки займає посаду з платнею понад 1,000 зл. місячно. Управа школи розвязала ученицьку самоуправу за переступлення обсягу своєї діяльности.

АРЕШТУВАННЯ.

В селі Гнидава на Кремянеччині арештовано селян Базана, Костюка і Школяра під закидом протидержавної діяльности і відставлено до вязниці в Кремянці. Арештовано теж у Кремянці бувшого учня кремянецької гімназії, Федося Коденика, якого вивезли до вязниці в Тернополі.

СКАРБ У ВЕРБІ.

В селі Конажині на Кашубах стяли на днях на приказ війта стару дуплаву вербу, що росла над ставом. Дерево зложили на шкільному подвірю і порубали. Коли розлупали один кусень пня, з середини випали 20 старих німецьких срібних монет з подобою цісаря Вільгельма І. А коли заглянули до шкільної печі, де згоріла часть дерева, знайшли коло 4 кг. стопленого срібла і золота. Вістка про відкриття скарбу у вербі порушила все околичне населення, а на місці, де стяли вербу, почали збиратися люди й шукати дальших скарбів.

НА УКРАЇНІ 30,000 ЛІТ ДО НАШОЇ ЕРИ.

В селі Старий Кодак, на правому березі Дніпра, нижче Дніпропетровська, робітники місцевого історичного музею знайшли решткн ранішньої палеолітичної оселі (кремяна зброя, кістки більших тварин і т. д.). Директор інституту геології Всеукраїнської Академії Наук сповістив журналістів, що ця знахідка представляє величезний науковий інтерес.

Це по черзі третє відкриття в СССР палеолітичних осель. Перші дві були відкриті на Криму й на Кубані. Геольоґічні залягання свідчать, що кодаківська оселя старша від великого дніпровського оледнення та начислює за собою 30,000 літ до нашої ери.

КРАДУТЬ.

Великі зловживання викрито в міському заставничому заведені у Варшаві. Спеціяльна комісія, зложена з бухгальтерів, ствердила, що зловживання сягають до 100,000 зл. До судової відповідальности потягнуть шістьох урядовців, що між іншим оцінювали, фальшиво застави. — В Новім Санчі арештовано М. Шахета за спроневірення 60,000 зл. на шкоду місцевого товариства жидівських купців. — В Познані арештовано Станиславу Зарвенську за співучасть у спроневіренні 400 тисяч зл., якого допустився її чоловік, куратор одного американського маєтку.

КРІВАВЕ ВІЧЕ НА МАДЯРЩИНІ.

В Андроед дійшло до кріваних сутичок між жандармами і населенням. Кандидат партії дрібних хліборобів скликав віче, на яке сам не приїхав. Тому влада хотіла віче розвязати, але юрба не дозволила і напала на жандармів. Підчас стріляння пять осіб убили, одна жінка померла по дорозі до шпиталю, одна тяжко ранена. Влада веде слідство; виїхав туди міністер внутрішніх справ.

БІЙКА В БІЖНИЦІ.

Кантор жидівської біжниці в Пйотркові, якому не виплачено за три місяці платні, приїів до синаґоги кільканацять своїх прихильників і викликав бійку з прихильниками голови каґалу. Бились спершу кулаками, опісля палицями та залізними штабами. Поліція розігнала Жидів гумовими палками.

ВІДКОПАЛИ МІСТО ЗПЕРЕД 2000 ЛІТ.

Від двох літ вели польські археольоґи розкопи біля містечка Бересте Куявське коло Влоцлавка. Тепер докопалися до останків міста зперед 2000 літ. Натрапили на 22 доми, кожний довгий 40 м. Доми ці без вікон, із довгих бельок. У домах знайшли багато предметів з костей, каменя, та міди. З рисунків, які там є, виходить, що жило там якесь семітське племя, а прийшло мабуть знад берегів Середземного моря.

АНҐЛІЯ ЗАТРІВОЖЕНА НІМЕЦЬКИМИ ПІДВОДНИМИ СУДНАМИ

ЛОНДОН. — Анґлійці не можуть забути трівожних днів весни з 1917 року, коли то підчас світової війни німецька блькада, ведена головно підводними суднами, малощо не зломила Анґлії голодом. Тому, як тільки рознеслися певні відомости, що Німеччина приступила до будови підводних суден, зачато думати над дальшим зброєнням Анґлії. Анґлійський уряд глядить на німецьку будову суден з певним підозрінням хочби з того боку, що Німці замовчали цілковито цю справу підчас останньої „щирої" розмови, яка відбулася недавно між Гітлером і Саймоном, анґлійським міністром справ заграничних.

ПОВІТРЯНЕ ЗБРОЄННЯ ЕВРОПИ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Коли порівнати летунство Европи з летунством Америки, то видко, що Америка стоїть під тим оглядом далеко позаду Европи. Тепер заходить питання, чому саме Европа кладе таку велику вагу на розбудову летунства. Перше думали, що це економічні причини заважують у цій справі. Але тепер виясняється, що це неправда. Заважують тут політичні причини, а не економічні. Держави видають величанські суми на будову літаків і на підховання летунів, бо бояться війни.

ВІДКРИЛИ ШКОЛУ ПРО СУБМАРИНИ.

КІЛЬ (Німеччина). — Американські репортери намагаються на всі лади дістати інформації в справі будови німецьких підводних суден. Найбільше йде їм про те, чи Німці щойно тепер взялися до їхньої будови, чи може вже набудували багато субмарин, а тільки їх укривають. Та населення мовчить і нічого не каже. Тільки довідалися репортери те, що в Кіль існує субмаринська школа вже від кількох місяців.

ЧИ НІМЦІ ПОСПІЮТЬ?

ГАМБУРҐ (Німеччина).—Заграничні кореспонденти пригадують світови, що недалеко Гамбурґа існує фабрика будови субмарин. Вона відома з того, що в часі світової війни могла фабрикувати кождого дня одно підводне судно. Ота фабрика буде й тепер будувати субмарини. Вона вже дістала від Гітлера перші замовлення.

НІМЦІ ВЖЕ МАЮТЬ ШІСТЬ ГОТОВИХ СУБМАРИН.

ЛОНДОН. — Анґлійські ґазети подають, що Німеччина, не зважаючи на заборону версайського договору, вже вибудувала шість підводних суден, які вже готові відбути морські маневри, що відбудуться на Німецькім морю.

СПРАВА ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО СПОРУ.

ВАРШАВА (Польща). — В польських ґазетах пишеться про те, що заноситься на порозуміння Польщі з Литвою. Кажуть, що тут заважує страх Литви перед Німеччиною з одного боку, а з другого сентимент Пілсудського до Литви, бо на литовській землі похована його матір, якої гробу він не годен відвідати, бо між Польщею і Литвою нема нормальних дипломатичних зносин.

КАТАЛЬОНЦІ ПРО ШЕВЧЕНКА.

БАРСЕЛЬОНА (Еспанія). — В каталонській ґазеті „Ель Маті", що виходить у Барсельоні, поміщено статтю „Шевченко, національний поет України", за підписом Рокаталяда. Автор добачує в Шевченку співця не тільки українського народу, але й усіх народів, які борються за своє визволення.

ПОШАНУВАЛИ ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА.

КАМІНКА СТРУМИЛОВА (Галичина). — В салях Народнього Дому відбулася ювилейна академія в честь о. шамбеляна Цеґельського з нагоди 60-ліття його громадянської праці. В святі взяли участь висланники повіту і центральних львівських установ.

НАЦІСТИ СХОПИЛИ НІМЦЯ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Німецькі аґенти схопили на пограничній стації Йосифа Лямперсберґера, що втік з Мінхена зі страху перед переслідуванням націстів і в у Чехословаччині пропаґанду проти Гітлера. Тайна німецька поліція довідалася, що Лямперсберґер має мати на пограничній стації між Німеччиною і Чехословаччиною побачення зі своєю родиною. Це дійсно сталося в Айзенштайні. В хвилі, коли Лямперсберґер вийшов на залізничий перон, щоби привитатися з родиною, що приїхала з Німеччини, щоб його відвідати, схопили його німецькі жандарми, важко побили і забрали до Німеччини. Все те сталося на чехословацькій землі. Чехословаччина має внести протест.

СОВЄТИ ВИСЕЛЮЮТЬ ФІНЛЯНДЦІВ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Часописи подають, що Совєти виселили понад 2,000 фінляндських родин, що жили недалеко Ленінґраду, на Сибір, і то в землі, що є на погранич між Монголією і Туркестаном. Жертвою цеї сваволі впали селяни.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОРОТЬБА ЗА СУСПІЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

„Коли би пять літ тому хтось сказав був, що в 1935-тім році конґрес призчасть відповідальність федерального уряду за поміч старим людям і безробітним", — починає статтю один поважний журнал, „то його висміяли би були як фантаста. А всеж таки палата послів конґресу вже ухвалила проєкт закона про ці справи".

Від того часу відповідні ухвали принято вже в деяких стейтових леґіслятурах. Наприклад, нюйорська стейтова леґіслятура приняла закон про забезпечення на випадок безробіття, а мерілендська леґіслятура ухвалила закон про забезпечення на старі літа. Це показує, що рух за суспільне забезпечення поступає незначно, але всетаки серіозно, вперед. Тому й завданням громадянства є тепер добре слідити за цими проєктами й робити зі свого боку все, щоб закони вийшли як можливо найкорисніші для суспільности.

Проєктований у конґресі закон має першу поважну недостачу в своїх постановах про висоту забезпечення на старість. Він каже, що федеральний скарб дасть таку саму пайку, яку дасть на ту ціль стейт, але не більше, як треба, щоб людина мала 15 долярів на місяць. Значить, така запомога на старість у найкращому випадку може виносити 30 долярів на місяць. Хто знає кошти життя в теперішню пору, той знає, що це замало. Одначе навіть ця сума може ще бути знижена конґресовою ухвалою, якщо громадянство, себто передовсім робітництво, не постарається до цього недопустити.

Проєктовані постанови щодо запомоги на випадок безробіття мають ту недостачу, що вони теж спираються на рівну пайку від стейту, а деякі стейти, відомо, можуть цю пайку встановити так низько, що властиво забезпечення від безробіття буде безвартісне. Цьому можна зарадити, якби федеральний закон постановляв мінімум, понижче котрого не вільно йти. Без цього стейтові леґіслятури під натиском підприємців поухвалюють якінебудь закони, ось, щоби видавалося, що щось робиться, і вийде таке, що ніби буде закон про забезпечення проти безробіття, але справжньої забезпеки не буде.

Супроти цього треба, щоби проти натиску підприємців зробили відповідний протинатиск робітничі орґанізації, як робітничі юнії, робітничі клюби, тощо. Коли президент Рузвелт недавно тому радив конґресови ухвалити приступлення Злучених Держав до світового суду, виборці засипали своїх представників у конґресі телеґрамами з протестами проти такого приступлення й конґрес пішов проти бажання президента. Колиб виборці тепер дали конґресменам відчути свою волю в справі закона про забезпечення, то цей закон був би такий, якого собі широкі круги населення бажають.

НА СЛУЖБІ І В ОБОРОНІ НАЦІЇ

Пята книжка „Книгозбірні Вістника*)", що записалася в в нас так добре виданням життеписів Мусолінія, Ґереса, Гітлера і „Володаря" Макіявеля, присвячена великому пастиреви й **патріотови Бельґії, кардиналови Мерсіє.** В нашій дійсности вона може найбільше потрібна й на часі. Бо постать великого кардинала, це невмірущий, прекрасний приклад для наших пастирів і духовенства. Його життя — повсякчасна гаряча служба й оборона Нації — це чудовий вияв активного, воюючого католицизму, такого незнаного й далекого в українському релігійному життю.

Книжка Д. Варнака про кардинала Мерсіє, це в основному листи й проповіди кардинала, попереджені коротким змістовним життєписом кард. Мерсіє й уведеннями до поодиноких розділів книжки. Вже самі заголовки тих розділів: „священик — слуга й провідник народу", „церква і патріотизм", „Христос — месник за правду", „сила народу в його моральній силі", „через муки до воскресення", „про моральну велич нації" — говорять про глибину й актуальність думок кардинала Мерсіє. Проповіді його й чини справді, як це зазначено у вступі, „показують правдивий дух воюючої церкви, яка вміє єднати в душах своїх вождів — велику релігійну ревність з такоюж ревністю в службі для свого народу".

Ставши в 1906 р. малінським епископом і в 1907 р. кардиналом, Дезіре - Жозеф Мерсіє ввесь свій час присвячує підготовці й вихованню духовенства. Але ввесь гарт його й сили виявилися найкраще в часі 15-місячної німецької окупації Бельґії. Не зважаючи на небезпеку, він залишається на місці разом з паствою і сміливо й без упину піддержує, кріпить її духа, героїзм і відвагу. Коли Німці переконували його, що лихоліття окупації досягнуло головним чином робітників і селянство, а не так інтеліґенцію і священство, кард. Мерсіє заявляє гордо німецькому ґубернаторови Бельґії, що „священство не прагне бути винятком в нещасті Бельґії". Його лист про патріотизм і витревалість, в якому він заявив, отверто, що народ чекає на відплату й не думає її зрікатися, викликав спротив окупаційної влади. Німецький ґубернатор зажадав від кардинала, щоб бельґійське духовенство відрочило відчитання листа.

Кардинал не вгнувся, не відкликав ні слова із свойого листа, заявляючи, „я виконав свій обовязок; мое духовенство мусить знати, як воно має виконати свій". В тяжкий час лихоліття не залишається тільки в своїй кардинальській палаті. Особисто обходить цілу низку парохій, що їх парохів виправлено на вигнання. Заходить до робітничих і селянських хат і всюди несе слова потіхи й віри. І невпинно й відважно виступає проти насилля й несправедливости, заявляючи в одному місці: „Я не був би гідний епископського перстеня, який мені церква вложила на палець, ані цього хреста, яким вона оздобила мої груди, якби під впливом людського почуття, я боявся би проголосити, що нарушене право зостається правом, що несправедливість, яка спирається на силі, залишається несправедливістю".

В своїх листах до вірних і духовенства закликує молитися, „щоб успіх зброї зміцниз моральну силу нашого патріотизму". „Моліться за наших братів по зброї; моліться за тих, що наложили головами; моліться за тих, що змагаються; моліться за новобранців, які готуються до завтрішньої боротьби". Героїзм бельґійської армії сповняє його гордістю. Прикладами цього героїзму піддержує на дусі свою паству.

„Батько однієї з наших найбільш шляхотних родин написав до мене — згадує він в одній проповіді: — „Наш син з 7. фронтового куреня забитий; серце моєї дружини й моє зломані, але коли би було потрібно, ми готові віддати його ще раз". — „Олин із священиків столиці був засуджений на 12 років каторжних робіт. Мені дозволили зайти обійняти й поблагословити його в камері. — Я маю — сказав він — трох братів на фронті; здається, що я опинився тут за те, що я допоміг наймолодшому, що має 17 років, прилучитися до старших; одна з моїх сестер сидить у сусідній камтері; але я дякую Богови, що моя мати не залишилася сама; вона, між іншим, переказала нам, що не плаче".

Такими прикладами героїзму вчив кардинал Мерсіє патріотизму й витревалости Бельґійців. Патріотизм — для нього — це „бути з Богом і — з Бельґією—в щасті й у нещасті". **„Нема досконалого християнина, що не був би досконалим патріотом". „Кожний замах на національну честь це свого роду святотацтво і профанація"** — гремить він. І, ясна річ, хто так розумів патріотизм і національну честь — мусів назвати зрадниками рідного краю тих, що, як деякі Бельґійці, працювали над розбиттям бельґійської національної єдности, що пропонували себе „на вигідну працю донощиків, шпіонів, куртизанів, або тих кількох негідників, що безсоромно спекулювале на злиднях своїх співгромадян".

Замало місця, щоб наводити всю безліч прекрасних думок кардинала Мерсіє. Читачі знайдуть їх у книжці. При кінці своєї рецензії звернемо тільки увагу на його думки про війну, що так далеко відбігають від думок про цю справу визнавців і подвижників пасивного католицизму.

„Війна в нашім земнім життю є карою, якої руїнницьку силу й розміри ми навіть не в силі оцінити; в той час є вона також чинник, який очищує душі, який вибавляє їх; це немов та підойма, яка допомагає душі осягнути вершин патріотизму і християнської безкорисности".

„Коли війна, без огляду на всі свої страхіття, має в собі стільки суворої краси (я маю на увазі справедливу війну), то завдячує це тільки тому, що є поривом цілого народу. Народу, що готов віддати те, що він має найцінніше — своє життя, щоб оборонити або здобути щось, чого не можна зважити, порахувати або купити: право, честь, свобода".

„Хотіли пімсти за лихо, з поваги до ладу і справедливости — це вчинок чеснотливий"; „пімщення злочину проти загалу — це чеснота"—так зясовує кардинал Мерсіє проблєму публичної пімсти.

Чи треба й чи можна додати щонебудь до слів великого пастиря й громадянина? Здається ні. Бажатиб можна хіба одного: таких пастирів і громадян у нас! — **(„Дажбог").**

б. к.

*) Д. Варнак: „Кардинал Мерсіє". Львів 1935. „Книгозбірня Вістника", ч. 1. (5).

АНҐЛІЙСЬКА КНИГА ПРО УКРАЇНУ

Книжок в анґлійській мові про Україну дуже мало. А й ті, що є, або носять явно пропаґандитивний характер і мають на увазі політиків та журналістів і тому не цікавлять широкої заси читачів, або походять з московських і польських кол, не дають правдивого образу українського народу, його країни, характеру і звичаїв, і часто нам впрост ворожі.

Одна моя приятелька, Американка, звернула мою увагу на книгу, шо своїм заголовком і назвиськом автора певно не могла викликати цікавости людини, що шукає україніки по чужих літературах. Книга називається "One crowded hour", що в дуже вільному перекладі мало би означати „Година дуже інтензивного життя", з підзаголовком „Автобіоґрафія Богдана К. де Кастеллана". Видано її в Лондоні в 1934 році на чудовому папері. Має вона 285 сторінок та 19 прегарних ілюстрацій.

Автор її походить з старовинної французької родини, що числить вже тисячу сто років історичного життя, але народився він та молодість свою провів на Україні, де вчився в житомирській ґімназії та в київському університеті. Батьки автора мали на Україні величезні маєтки на Волині та в Київщині, і життя автора було тісно звязане з життям польської та московської аристократії. З книги автора ми довідуємося, що один час він стояв дуже близько до покійного царя і приятелював із Распутіном, про котрого оповідає неодну цікаву річ. Підчас великої війни він неодин раз возив приватну кореспонденцію царської родини до лондонського королівського двора і назад.

З таких кол звичайно трудно ждати чогось доброго для Українців. У таких колах коли й згадають про існування України, то лише як „Малоросії", а українська національна відмінність та самобутність є для тих кол „злочинною вигадкою".

Книга ґрафа де Костеллана робить незвичайно рідкий і щасливий виняток. Не вважаючи на те, що по закінченню університету автор провів дальших двацять років свого життя поза Україною, ви відчуваєте його любов до неї мало не на кожній сторінці. Автор ніколи не пропускає нагоди, щоб підкреслити вищість української культури над московською, вищість українського селянина над московським. Саму книгу присвячено „всім тим, хто любить рідну хату і батьківщину".

Книгу читається як найцікавіший роман, і тому вона повинна знайти найширше коло читачів серед анґлійської та американської публики, і має для нас тим більше значіння, що не маючи на увазі ніяких пропаґандивних цілей, пробуджує в читача, — як я переконався на моїй знайомій Американці, що рекомендувала мені цю книгу, — любов і цікавість до України.

Для українського читача матимуть особливу цікавість сторінки, присвячені описам життя на Волині, характеристиці відносин у житомирській ґімназії та в київському університеті. Ось для прикладу згадка про бурхливі поділ в університеті на передодні революції 1905 року.

„Один з професорів, — пише автор, на імя Пихно, хоча й був сином українського селянина, зробився тим не менше завзятим московським націоналістом і користувався серед студентів великою непопулярністю. Університет був тоді дуже космополітичний. Великоросів у ньому було порівнюючи мало, і головну масу студентства складали Українці та Поляки, з додатком Татар та Черкесів, бо київський університет був найближчим для студій для Кавказу. Крім того були в ньому звичайних пять відсотків Жидів, — бо тільки такий відсоток допускався тоді до шкіл і університетів. Проф. Пихно був видавцем щоденника „Кіевскій Голос", і в ньому завжди нападав на Українців і Поляків. Після одної такої статті за його підписом, студенти вирішили зробити йому демонстрацію. Кожний з них приніс на лекцію силу чисел професорського щоденника і, як тільки він увійшов до авдиторії, студенти почали його бомбардувати жмутами його власного щоденника. Поміж найбільше активними учасниками цеї демонстрації був мій брат Степан, ґраф Сольський і чимало молодих Українців. Уряд вирішив тяжко покарати провідників демонстрації і вислав вісімнацять студентів, а поміж ними мого брата і Сольського на рік у Сибір... Ця ненормальна сувора кара викликала обурення серед трох тисяч студентів, які відмовилися ходити на лекції і збиралися в університеті лише для розмов, обговорюючи можливости дальших демонстрацій. Військовими силами командував тоді славнозвісний генерал Драґомирів, який, як старий і досвідчени вояк, зрозумів настрої молоді. Отримавши наказ викинути студентів силою з університету, він виставив гарматну батерію в парку проти університету і зателеґрафував до військового міністерства: „Гармати на позиції, ворога не видно".

Ґраф де Кастеллан нераз згадує в своїй книжці, що його першою мовою була українська мова, яку він вивчив від своєї мамки, волинської селянки. На ст. 55 він переводить порівнання між українською мовою й іншими славянськими мовами:

„Я вже згадував, що українська мова вдімінна від московської. В дійсности вона є одною з славянських мов, які відріжняються одна від одної, як флямандська від німецької, або портуґальська від еспанської. До них належать такі мови: болгарська, сербська, чеська, польська, українська, білоруська і великоруська. Зпоміж них болгарська найбільш немузикальна і повна слів турецького походження. Чеська мова видається іншим Славянам дитячою, бо в ній багато слів ненормально змягчено або вживається в зменшеній формі. Щодо польської мови, то вона незвичайно трудна, і повна таких згуків, як „ш" та „ч", тимчасом, як українська мова дуже мягка і музична..."

Знання української мови вратувало авторови життя в московській чрезвичайці, бо два салдати, що водили присуджених до розстрілу, оказались Українцями і, довідавшися, що присуджений їхній земляк, допомогли йому перелізти через паркан і розрядили свої револьвери в повітря. „Там було неменше трицять трупів під забором, завважує автор, і колиб я не знав української мови, мій труп, без сумніву, був би між ними".

Зпоміж ілюстрацій, видрукуваних на окремих листах, треба особливо згадати два прегарні образки, взяті зі сатродавніх дереворитів: „Оранка на Україні" та „Українська дівчина-жниця".

Евген Онацький.

Михайло Зощенко.

АРТИЛЄРИСТ ВЛАСТИКІВ

Артилєрист Серґій Властиків із третьої роти тенків пятого артилєрійського полку зголосився до лікаря.

Мав на шиї великий чиряк, що, зпочатку незамітний, набрав тому, що все нашуровувався до ковніря блюзки.

Полковий лікар підняв високо брови. Чиряк виглядав небезпечно. Треба було прикладати борову воду та покластися до ліжка.

Та що це було напередодні великої військової паради на Червоній Площі, то годі було дозволити на довшу недугу. Всеж артилерист не міг робити служби, а мусів усе носити розіпнятий ковнір, щоб не натирав карку.

— Та вважай, товаришу — лікар підніс угору великий палець, — з того може повстати маленьке закаження крови — а тоді кінець із тобою, братіку.

Вояк роззявив рота широко, всміхаючись і стояв терпеливо з похиленою шиєю. Лікар намащував йому чирак йодиною. Потім трохи вати, на це газа, а вкінці широкий чотирокутник плястру.

Серґій Властиків хотів запняти ковнір, та лікар ударив його по пальцях і скрикнув строго:

—Товаришу, скажу тебе замкнути, коли не будеш придержуватися моєї поради. Чи може хочеш конче піти до чорта, що? Хочеш дістати червінку, або конвульсії? Не хочеш уже сидіти на тенку?

Добре. Серґій Властиків був вдоволений. Таж чирак на карку був чейже приємніший, ніж служба.

Властиків держав просто голову та пішов собі поволеньки на Червону Площу, щоби поглянути, як будують трибуни на завтрішній день.

Сонце пригрівало тепленько. Серґій думав про свою жінку в далекому селі та про свого синка.

За чотирнацять днів мав піти на відпустку. Може буде це й довша відпустка, коли цей чирак на карку ще збільшиться. Артилеристови впало на думку, що поправді не чув ніякого болю, тому хотів защіпити ковнір, та не міг того зробити. Глянув на Кремль, що вилискувався до сонця.

На Червоній Площі розлягалися удари молотів і скрипіт пил. Так, так, бідні братіки мусіли ґарувати, щоб завршіння парада випала якнайгарніше.

Нараз артилєрист зударився з кимсь, зупинився та побачив перед собою команданта полку, в якому служив.

— Товаришу вояку, — сказав гостро полковник — вважай, що з тобою діється. Волочишся тут довкола, наче свиня з широко розіпнятим ковнірем.

Серґій Властиків хотів стулити коліна, що дріжали зі страху, та станути на позір.

Рівночасно несміливо вказав рукою на карк, щоб показати полковникови, чому не може защіпити ковніра.

Та це розлютило полковника. Лице йому почервоніло, кінці його довгих вусів стали дріжати несамовито.

— Хочеш бути вояком, — крикнув — а говориш до мене руками. Позір! Защіпити ковнір!

Артилерист стукнув закаблуками й те, що йому передше не вдалося, зробив тепер на приказ начальника. Втиснув заліплену плястром шию в ковнір так сильно, що відчув біль, який пробіг його тіло від карку аж по пяти, та защіпив блюзу. З болю заблестіли йому сльози в очах!

Полковник промимрив іще щось під носом, та що артилерист сповнив якслід його приказ, вже подобрів.

— Ну, ну, дав би я тобі кілька днів арешту, колиб не те, що завтра велика парада.

Серґій Властиків стукнув іще раз закаблуками та засалютував йому ввічливо й відійшов.

Серґій Властиків був тепер веселий. Чув, як кров вдаряє молотом у подразнене місце на карку, та хоч дуже воно його боліло, то таки відчував вдоволення.

Продовження відпустки з причини недуги було майже певне.

— Товаришу вояку!

Здріґнувся з переляку та відвернувся.

Перед ним стояв полковий лікар, що саме скінчив ординацію хорих і вертався до дому.

— Що я бачу?! — скрикнув лікар. — Хочеш конче вмерти? Хочеш так позбавити державу твоїх услуг. Коли ходитимеш із защіпленим ковнірем, то помреш до кількох годин!

— Товаришу полковнику — переляканий артилерист хотів повідомити лікаря про приказ полкового команданта.

— Я не полковник, ти повинен краще розумітися на саржах. Ти повинен краще знати орґанізацію червоної армії, в якій маєш честь служити, ти йолупе! Розіпняти ковнір!

Серґій Властиків добре намучився, заки зробив це.

— До касарні! Покластися до ліжка!

Артилерист відійшов скоро. Як уже був перед самою касярняною брамою, заїхало полковникове авто. Полковник вискочив і підбіг до вояка.

— А ти сякий-такий! — крикнув. — Бунтівнику! Контрреволюціонере! Скажу тебе поставити під стінку! То бунт! За непослух ґрозить кара смерти — розстріл.

Бідний артилєрист задзвонов зубами із переляку.

Схопив обома руками за ковнір і защіпив його з великим трудом.

— Зголосися у свого команданта, дістанеш чотирнацять днів арешту — додав полковник і всів у авто.

Та що дуже багато вояків зголошувалося саме в команданта в справі арешту, Властиків мусів хвилиночку підіждати.

Саме в цій хвилині прийшов до казарми полковий лікар.

В його очах блестіли іскри люти. Приступив до артилериста та сказав крізь зуби:

— Чотирнацять днів арешту, братіку! На самому хлібі й воді.

І так прийшло до того, що нещасливий артилерист Серґій Властиків із третьої роти тенків артилерії почав напередодні паради 28-денний арешт. Два тижні на самому хлібі й воді, бо мав незащіплений ковнір, а дальші два тижні на самому хлібі й воді тому, що його защіпив. Самособою, що з відпустки не було нічого.

Ой мамуню, (2) горох хочу,
2. Чорнявого хлопця хочу.
Він чорнявий, (2) я білява,
2. Я ся єму сподобала.
Я висока, (2) як та сосна,
2. Я при своїй мамі росла.
Я червона, (2) як калина,
2. Ще солодша, як малина.
I. Там на горбі, на горбочку
2. Молотили хлопці гречку.
II. Ані гречки, ні полови,
2. Ні дівчици, ні розмови.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПРОТЕСТ ПРОТИ ВІЙНИ.

Група духовників, католицьких, протестантських і жидівських, збирається відправити в Ню Йорку дня 2-го травня „врочисте свято мира" для протесту проти зростаючого военного настрою.

Чи багато поможе проти війни цього роду демонстрація, можна сумніватись.

Одначе одно може подобатися: що тут проти війни будуть говорити люди, котрим війна безпосередньо особисто не грозить, бо, як відомо, всі просто держави звільняють духовників від жовнірської служби на фронті.

До того між бесідниками на демонстрації будуть 6 духовників, що бачили активну службу у великій війні.

ПОЛЬЩЕ, ТВОЯ БУДУЧНІСТЬ ЧОРНА, АЛЕ ПЕВНА.

Вилієм Филип Симз, заграничний редактор газет Скрипс-Говарда, пише, що перед Польщею стоїть величезне марево нового розбору держави.

Вона боїться з одного боку Росії, з другого боку Німеччини, а з третього боку свого власного ріжноманітного населення.

ВЕСНЯНА ПОЛЬСЬКА КОНСТИТУЦІЯ.

Цієї весни Польща святкує зміну своєї конституції. Хоче, видно, цим святкуванням переконати світ, що вона обновляється. Вона хоче викликати враження в своїх і в чужих, що від нової конституції в неї прирости нова сила.

Та звідки ця нова сила має взятися? Росія від польської конституції не ослабне. Німеччина від польської конституції не ослабне. Одинокий ратунок може прийти від внутрішнього закріплення. Та чи може звідси щось такого прийти?

Чи може нова конституція заставити непольські народи під Польщею думати, що віднтепер їм під Польщею буде краще? Нічого подібного. Нова польська конституція переконує непольські народи ще раз, що вовк може кождої весни лінитись, але натури вовчої не змінює.

НОВА ПОЛЬСЬКА ШЛЯХТА

Каже Вилієм Филип Симз, що Польщею править „еліта". „Еліта" значить стільки, що „вибранці".

Ми знаємо добре, яка то еліта править Польщею. Ми кажемо про таких панів: Вони по дворах бували, бо в хлопські хати їх не пускали.

ПОЛЬСЬКА ОРИГІНАЛЬНІСТЬ.

Каже Симз, що польська політична система ні фашистівська, ні нацистична, ні соціялістична, ні така, як у якім небудь іншім краю. Це зовсім оригінальна порода.

Отже немовби сказав нам: Не рівняйте одної конституції з другими. Ні, не будемо: Не рівняйся, свиня, до коня, бо шерсть не така.

ХТО ЇМ ТАКЕ СКАЗАВ?

Коли американський газетяр каже, що Польщею правлять вибранці, то ми можемо бути певні, що американський газетяр не вибрав цього зі своєї голови, що це певно сказали йому самі Поляки.

Лише Поляки могли залізти в ще гіршу конституцію, ніж мали досі, та чванитися, що вони роблять щось славне.

Ми знаємо такі сотворіння, що аж тоді за себе кажуть, що вони красні, як у болото залізуть. Ви знаєте, кого я на думці маю: порилича, себто того когута, що ранкою ворота підпиме.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ДЕЛЕҐАТОК, ДОПИСУВАЧОК І ДОРАДНИЦЬ У СПРАВІ КОНВЕНЦІЇ СОЮЗА УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

Читаючи в „Свободі" проєкти і всякі поради щодо ухвал, які мали би бути вирішені на конвенції С. У. А., хочу і від себе в тій справі дещо написати.

Щодо проєктів і порад, то це річ зрозуміла, що члениці С.У.А. повинні висказати свої думки. Але теж повинні добре застановитись над тими проєктами і порадами, чи вони є можливі до переведення і здійснення.

Цілковито погоджуюся з дописувачкою „Свободи' Ю. М. Ш., що нам треба числитися з тим, з якої катеґорії членниць С. У. А., складається, а тоді допевра в порівнанню до того факту можемо подумати над усякими ухвалами конвенції.

Я не думаю багато розписуватись про мої враження й переконання щодо відділів С. У. А. і їх членниць, а скажу лише те, що найважніше, а то, що С. У. А. то гарна, здорова й многонадійна новонароджена дитина, та лише треба ту дитину вміло виховати й доглядати. Бо мені приходить на думку одна родина, що їй вродилась довго пожадана, гарна, здорова дитина з усякими добрими прикметами до розвою на людину, а батьки тої дитини засліплені тим щастям до тої міри, що не мали настільки вирозуміння, щоб дати тій дитині відповідний час помалу природно рости тай розвиватись. І зачали тоту многонадійну дитину перегодовувати дуже добрими й поживними стравами, мовляв, нехай дитина їсть на здоровлячко й скоренько росте й розвивається на вдивовижу тай засмуту ворогам, а нам на потіху. А ця довго пожадана, гарна, здорова й многонадійна дитинка на ще більше диво, та й радість ворогам взяла тай померла з перегодування.

Союз Українок в Америці це молода організація, і як конвенція цеї організації перебере забагато ухвал і наложить на свої щойно засновані відділи затяжкі обовязки, — то не буде добре. Памятаймо про участь С. У. А. у світовій виставі в Шікаго, бо її кошти ще не сплачені, маймо на увазі власний журнал „Жіночий Світ", платню урядниці, власний льокаль, у якім має міститись централя С. У. А., кошти конвенції, кошти делегаток, вписове і річна вкладка відділів до централі і всякі інші видатки. Знову не треба забувати, що СУА це організація, що провадить народню роботу, і ми не годні передбачити, що принесе будучність, що може статися за тиждень, або в найближчих днях, і тоді буде змушена централя СУА накладати тягарі на свої відділи, вимагаючи цілком слушно нових пожертвовань. А як тих зобовязань назбирається забагато, то це може потягнути за собою некорисні наслідки.

С. У. А. складається з відділів. Тож треба розглянути, які це відділи, з якої катеґорії членниць вони складаються і яка їх місячна вкладка. Якби тоті відділи були великі, мали велике число членниць багатих, з великою місячною вкладкою, то справа виглядалаб зовсім інакше. А то відділи невеликі і з малою місячною вкладкою, бо членниці тих відділів це жінки, що чекають що тижня на „пейду", а всі ми добре знаємо, як ті депресійні „пейди" тепер покорчились. Тепер ще треба нам не забувати про це, що всі майже відділи С. У. А. мають якісь зобовязання у своїх місцевостях і підтримують як не народний дім, то вечірню українську школу, або церкву, або щось, на що в них заходить потреба. Крім того ще майже всі відділи С. У. А. крім наказу й розпорядку централі жертвують від себе на всякі народні цілі, як на Рідну Школу, інвалідів, боєвий фонд, часопис „Жіночу Долю", і дають багато інших жертв, що годі їх тут вичислити, бо українська жінка чутлива, жертвенна й ніколи не відмовляється від ніякого датку. Тільки не треба від неї жадати забагато, бо тоді вона знеохочується.

Тож, дописувачки, дорадниці й делеґатки, будьте з усякими конвенційними проєктами вирозумілі і не накладайте й не жадайте від тих щойно зорганізованих українських жінок забагато, бо ці самі жінки, хоч які вони працьовиті, витревалі, чутливі й жертвенні, але й перетомлені в теперішніх часі всякими недостатками й вимогами в своїм щоденнім приватнім життю.

Тож іще раз звертаюся до тої точки, що на конвенції С. У. А., яка має відбутися в днях 24, 25 і 26 травня 1935 р., повинні бути переведені лише такі ухвали, якими не обтяжуваноб надто відділи, в обов'язаннях і не відстрашувалиб українську жінку від народньої праці в організації.

Анастасія Рибакова,
заступниця предсідниці С.У.А.

ПІД РОЗВАГУ УПРАВІ, ВСІМ ВІДДІЛАМ І ВСІМ ЧЛЕНКАМ СОЮЗА УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

Майже добігає три роки від конгресу, скликаного до Ню Йорку заходами централі Союза Українок Америки як одинокої всеукраїнської жіночої організації в Америці. А ось вже й другий наближається. І відбудеться знову в Ню Йорку в травні цього року. На нім будуть провірені наші моральні і матеріяльні сили, а що найголовніше, будуть обговорювані досягнення нашої організації, бо в суті річи ці останні справи являються найважнішою справою, якщо залежить нам на існуванні й розвитку нашої організації.

Річ певна, що на цьому конгресі головна управа Союза Українок як і делеґатки здадуть справоздання з діяльности управи і відділів за останні три роки, з яких довідаємося, наскільки вони вивязалися зі своїх обовязків, наложених на них останнім конгресом. Та якіб не були ці справоздання, я є переконана, що організація наша за ввесь час не зробила майже ніякого поступу, — а головно бодай у напрямку організації нашого жіноцтва. Мірилом моїх здогадів хай послужить число відділів і їхні матеріяльні надбання. І ось тому позволю собі висловити свої гадки щодо метод, якими належалоб послугуватися при вербуванні членок. Не забуваймо, що на 150 більших українських громад в Америці, ми досі заледви здобулись на зорганізування трийцять шість відділів. з яких майже одна третина не дає ніякого знаку свого життя, а решта, з винятком кількох, ледви животіє.

Всі відділи Союза Українок і кождий зокрема, хворіють на брак членок, а й ті, котрі по тяжких заходах вдалось до організації приєднати, заєдно відпадають через брак дійсних національних почувань та з причини нашої вродженої байдужности і нашого самолюбства.

Відчувається теж брак провідних сил, а якщо які вже знайдуться, то декотрі з них є тільки так для моди, інші знову для своїх особистих амбіцій, а ще інші, щоб мати змогу час від часу переїхатись по хребтах немилих собі членок, і то за їхню працьовитість. І ось тут є правдивий корінь нашого сучасного незавидного стану.

Певно, що це булоб добре і практично мати платну писарку, котрої завданням булоб полагоджувати всі організаційні справи на час, — А щоб не тинятись по чужих, булоб добре мати і власну домівку, хоч би і скромненьку, але власну. Але спитаймо себе, чи ці всі і інші конечности є можливі до зреалізування серед таких прикрих обставин, серед яких Союзови Українок доводиться тепер працювати? Одно певне, що при добрій волі й патріотизмі всього нашого жіноцтва це все моглоб уже давно бути доконаним фактом. Кождій з нас вільно жити ілюзіями, які кому до вподоби, при чому однак не сміємо ніяк забувати, що всі наші мрії, найкращі й найпримітивніші, останутся тільки мріями, якщо ми разом не сконсолідуємо всіх своїх сил, які тепер маємо до розпорядимости, і не приступимо негайно до масового приєднунання нових членок.

А щоб цю акцію успішно перевести в життя, кожда карна членка Союза Українок повинна керуватися передовсім добром своїх посестер, добром українського народу, добром України. А це добро лежить у наших власних руках.

З другої сторони не вільно нам, жінкам, ніяк зражуватися дотеперішніми невдачами, що до решти здеморалізує малосвідомі маси жіноцтва, коли треба викресати з себе нову енергію і новий запал.

А вже ніяк не сміємо звалювати вину за наші невдачі на чоловіків. Бо знаємо, що більшість з них ставиться до наших змагань досить прихильно, а декотрі з них, навіть по своїй змозі нам активно допомагають. І я не бачу тут найменшої потреби вибручуватись деяким жінкам безпідставними арґументами, — немовби то жінка — не може брати активної участи в жіночому товариському житті, тому, що вона жінка-мати і ціле своє життя занята домашніми турботами, часто і поза домом. Нема теж викруту через брак своїх власних „пакет моні", чи через те, що з „петрушки і моркви" не можуть нічого заощадити на оплату членської вкладки чи на пренумерату одинокої на цілу Америку жіночої газетки, хотяй би і „Жіночого Світу", — що таки з власної нашої вини перестав виходити. Тут винні байдужність і самолюбство нашого жіноцтва.

Тому, щоб успішно перевести організацію нашого жіноцтва, треба насамперед усім нам добре зрозуміти ваґу і значіння нашої організації, а щойно потім піти при приєднуванню членок слідами наших запомогових інституцій. В першу чергу обовязком кождої з нас буде приєднати якнайбільше число або хоч по одній членниці та тим способом бодай подвоїти число членок. А тоді будемо мати і матеріяльні засоби, без яких ніяка організація існувати не може.

Тому не пошкодилоб управі Союза Українок і відділам звернутись і до головних урядів наших запомогових орґанізацій, до яких більшість з нас належить, як і до наших церковних урядів, а згляндо до священиків, з відповідним проханням допомогти нам у наміреному ділі, бо сильне українське жіноцтво буде сильночасно і сильною підпорою наших організацій і церков. Я певна, що наші запомогові і церковні інституції, які мають до розпорядимости свою власну пресу, в якій за їхнім дозволом можнаб час від часу оголошувати відповідні заклики до нашого жіноцтва. — нашому проханню не відкажуть, а навпаки, підуть охочо назустріч нашим наміреним змаганням, бо, як я згадала вже вище, наша сила це також їхня сила.

Ануж, жінки, спробуймо взятися за це діло всі разом! Може тим разом пощастить нам зібрати обильні плоди нашої праці на славу і добро всього українського жіноцтва, українського народу і нашої любої України.

Катерина Дроздикова,
членка 298 від. У. Н. Союза і 8 відділу С. У. А.

УКРАЇНСЬКА СТРІЛЕЦЬКА ГРОМАДА В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

1) Річний зїзд.

Річний зїзд Стрілецької Громади в Злучених Державах відбудеться в неділю, дня 19 травня ц. р., точно в год. 12 в полудне, у Филаделфії, в домі тов. Горожан при 847 Н. Френклін Ст., з таким порядком:

1) Відкриття зїзду; 2) Звіт Управи та Військової Комісії; 3) Реферати; 4) Праця на біжучий рік; Вибір нової управи; 6) Внески і запити; 7) Закриття зїзду.

У справах зїзду писати на адресу секретаря Громади:

Dr. Paul Dubas,
1430 W. Girard Ave.,
Philadelphia, Pa.

2) Відкриття Військової Бібліотеки.

При стрілецькому Гуртку ч. 1 у Филаделфії зорганізовано військову бібліотеку, як секцію при бібліотеці Тов. Горожан. Там будуть приміщені матеріяли з обсягу історії нашої визвольної боротьби; книжки та журнали з обсягу загальної військової науки та військові мапи України й інших земель. Управа Громади прохає отсим всіх, у кого є такі матеріяли і книжки, надіслати їх до цеї бібліотеки, для вжитку нашої молоді в її військових студіях.

3) Звіти Гуртків.

Всі стрілецькі Гуртки мають надіслати до зїзду точні звіти праці. Гуртки і поодинокі особи, які мають в розпродажу книжку „Україна в світовому господарстві", повинні прислати негайно всі залеглості.

Управа Української Стрілецької Громади.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 5. травня, зараз по Сл. Божій в год. 2 пополудні, в галі церковній при Райс і Оклей ул. Напоминається ще раз всіх своїх членів, щоб прийшли і вирівняли свої належитости, щоб не наражуватись на суспендовання. — Петро Сачавський, предс.; Мих. Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

БУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє своїх членів, що чергові збори відбудуться 5. травня, в годині 2-гій пополудні, в своїм льокали. Члени, котрі ще не перейшли до нового роду обезпечення, зволять принести свої старі грамоти на ті збори. — Уряд.

Імре Галяс.

СЬОГОДНІШНІ ВІДНОСИНИ

— Вейтер, прошу одну чорну каву!

— Прошу дуже!

Вейтер приносить каву, та ставить її так незручно на стіл, що кава перевертається та виливається на мої штани.

— Прошу дуже не гніватися, — виправдується вейтер. Та я в вейтерському фаху ще не вправився добре, бо поправді я по званні кравець. Та ви знаєте, сьогоднішні відносини... Я мусів шукати собі іншого звання...

*

Кравець приніс мені новий одяг. Як брав міру, впевняв, що вшиє, як не можна краще. А тепер я злякався, бо він спартачив дорогу матерію. Штани були завузькі, блюзка заширока, а цілий одяг виглядав, начеб походив із вісімдесятих років минулого століття. Я накинувся на кравця, а він сказав на своє оправдання:

— Прошу не гніватися, та це тому, що я ще не довго працюю як кравець. Я передше був банковим службовцем, одначе сьогоднішні відносини... Мене зредукували, потім я отворив кравецьку робітню. Воно мені, щоправда, йде трохи тяжко, та зчасом...

*

— Здоровий був, приятелю? Як тобі живеться? Маєш багато пацієнтів?

— Пацієнтів? Ах, так, ти гадаєш, що я все ще зубний технік? Ні, любий друже. Я вже закинув той бізнес.

— Таж ти так був привязався до того звання та все хвалився, що будеш найліпшим зубним техніком у місті!

— Так, одначе знаєш, сьогоднішні відносини... Крім того мені вдалося теж завдяки протекції дістати посаду в дансько-болгарському банку, тепер я працюю в бухгальтерійному відділі. Покищо мені йде трохи тяжко, помиляюся в рубриках, часом зроблю помилку на 10 або й 20,000, та покищо попали на це всього один раз. Мене не відправили бо, як я сказав, маю велику протекцію. Коби лише не попали на сліди моїх інших помилок.

*

Із судової розправи:

...Потім обвинувач предложив судови лікарське свідоцтво, в якому сказано, що обвинувач наслідком нефахового лікування в санаторії мусів двічі переходити операцію. Обвинувачений виправдується тим, що він робив цю роботу, як умів, найліпше і якнайсовісніше. Коли й помилився може, то можна це тим пояснити, що він іще не довго працює, як зубний технік.

— А чим жеж були ви передше? — спитав суддя.

— Вейтром, — відповів сумовито обвинувачений. — Та закинув тамто моє звання, бо сьогоднішні відносини...

*

Мої пані й панове! Я дійшов до того, що сьогоднішні відносини, якими ми виправдуємо, що кожний робить щось інше, ніж уміє, може мають свою причину в тому, що саме кожний чоловік робить щось інше, ніж те, чого він учився. Оглядач мерців укладає музичні твори, а швеці пишуть театральні песи.

Чи не краще булоб вернутися до випробуваної методи з мирних часів: хай кравець займається кравецтвом, а зубний лікар хай займається зубами?

— Як гадаєте, пане редакторе? Цей нарис не був би добрий, бо він заповажний, а читачі сподіваються по мені гумористики?... Так, причина цього така, що я поправді не гуморист, лише — драматург. Та я прошу вас, при сьогоднішніх відносинах...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених А. У. Організацій м. Філаделфії.

На місячних зборах З. А. У. О. дня 22 квітня вирішено такі справи:

1) День Молоді.

День Молоді відбудеться в неділю, дня 4-го серпня б. р. До складення програми створено комітет молоді під проводом В. Наконечного. Всі молодечі товариства, які бажають взяти участь в змаганнях, хай зголосяться негайно на адресу:

W. NACHONEY,
2070 E. Allegheny Ave., Phila, Pa.

До участи в святі молоді запрошуємо отсим все громадянство, а зокрема наші школи.

2) Нагороди для молоді.

Тов. А. У. Горожанок визначило нагороду в сумі десять долярів для нашої дівчини, котра скінчить цього літа школу з найкращим успіхом. Такуж нагороду для хлопців призначило тов. Горожан. Бр. св. Юрія, від. 239 У. Н. С., призначило такуж суму як другу нагороду, а це пять долярів для хлопця, а пять долярів для дівчини. Ці нагороди будуть проголошені і роздані в Дні Молоді.

3) Вистава народнього мистецтва.

Заходом Злучених Організацій зачнеться в неділю, дня 12-го травня, зараз по концерті в честь Матери, вистава народнього мистецтва під проводом сестри Северини ЧСВВ. При цій нагоді молоді наші малярі з Філаделфії познакомлять наше громадянство зі своїми малярськими творами. Вистава треватиме до 17-го травня в галі тов. Горожан при 849 Н. Френклин ул.

4) Організація молоді.

Для кращої організації доростаючої молоді основано заходами Злучених Організацій дівочий і хлопячий пласт. Вправи хлопців відбуваються кожного четверга, а дівчат кожної пятниці, від год. 7-мої вечором. Вишкіл пласту переняли досвідчені в цьому ділі члени Американсько-Українського Молодечого Клюбу. Дівочий пласт робить заходи, щоб цього літа вислати кілька дівчат до пластових таборів. На цей фонд зложила пані Джемлик пять дол. як дохід зі забави в її домі.

Хлопці і дівчата, котрі бажають взяти участь в заповідженних шкільних нагородах, мусять вже тепер зголоситися до заряду пласту в назначених днях та подати всі потрібні інформації.

5) Створення Злучених Молодечих Клюбів.

Заходом Злучених Організацій скликано окремі наради молодечих організацій м. Філаделфії дня 26-го березня б. р. Приявні делегати шістьох молодечих клюбів обговорили всі справи, звязані з життям нашої громади, а молоді зокрема. Думку створення спільного центра для всіх молодечих організацій принято через акклямацію. Це хай буде вказівкою нашому старшому громадянству, чого бажає наша молодь.

Саме тому кличемо всіх піддержати цю молодь в її праці та явитися на день її організованого виступу 4-го серпня.

6) Закупно книжок.

Збори рішили закупити 20 книжок „Спіріт оф Юкрайн" та розіслати їх даром до місцевої американської преси та бібліотек.

7) Членство.

Кожна свідома наша організація, яка бажає причинитись до поширення народньої праці у Філаделфії, може стати членом Злучених Організацій та вислати двох своїх представників на наступні місячні збори. Окремих запрошень на збори секретар не висилає. Віримо, що всі організації будуть приявні на цих нарадах.

Управа Злучених А. У. Організацій м. Філаделфії.

—o—

АЛЕНТАВН, ПА.

Шевченківське свято.

Дня 31-го березня ц. р. алентавнська українська громада торжественно святкувала память смерти Тараса Шевченка. По Службі Божій місцевий парох о. Д. Сенета відслужив панахиду, а при виповненій ущерть старшими й молоддю церкві зачався святочний концерт.

По піднесеному куртини видно на сцені гарно прибраний квітами та українсько-американськими прапорами великого розміру портрет Тараса. Немов живий споглядав він на своїх дітей, що прибули на його свято.

По вступнім слові о. Д. Сенети хор ім. Лисенка, під проводом уч. Иосифа Букати, виспівав пісні: „Молитва за Україну", Завіщання" Вербицького, „Гей на горі там женці жнуть" „Верба моя" Гайворонського, „Образ рожі", „Вечірний дзвін", „Гуляли", „Живи, Україно" Гайворонського.

Хор української парохіяльної школи на 3 голоси, зложений з 20 шкільних дітей, відспівав пісні: „О Україно", „Коло млина яворина", „Куку" і „Садок вишневий" Гайворонського. „Кождa птичка" Матюка (дует) відспівали: Стефанія Бойко й Меланія Касич. Пісні були переплітані підібраними до свята деклямаціями, а виголосили їх шкільні діти. Поему Т. Шевченка „До мертвих, живих і ненароджених" виголосив із вступним словом шановний громадянин Захар Гуцалюк. Публика з великою увагою вислухала річево висказаних слів про Шевченка та виголошеної поеми й нагородила бесідника грімкими оплесками.

Коротеньке слово про Тараса Шевченка виголосила учениця української школи Катерина Гирчак. Опісля маленькі шкільні дівчатка в числі дванацять, з українськими прапорами в руках та синьо-жовтими лентами, виконали під такт пісень: „Гей там на горі" і „Батьку Тарасе" ритмічні вправи.

Святочне слово сказав о. д-р В. Клодницький. Його промов публика любить слухати, а виявляє це грімкими оплесками.

На сцену вийшло маленьке дівчатко, Емілія Падаров, наймолодша школярка української школи, й віддало честь Батькови Тарасови такими словами: „Я маленька дівчинка, шестий рочок маю, але про Шевченка вже багато знаю. Хоч я ще не вмію читати й писати, лиш можу Тебе, Батьку Тарасе, солодко поцілувати". При тих словах передало невинними усточками сердечний поцілунок Батькови Тарасови.

На це свято прибув шановний гість о. Склепкович з Палмертону. Попрошено його до кінцевого слова, а о. Склепкович щирими словами висказав свої враження із свята, при чім підніс гідний наслідування поступ та свідомість алентавнської громади та працю її провідних одиниць. Опісля хор ім. Лисенка відспівав „Ще не вмерла" й „Не пора", і тим свято закінчено.

Принагідно треба згадати, що алентавнська українська молодь, репрезентована співацьким товариством ім. Лисенка та шкільним хором, влаштувала память народження Тараса Шевченка б. р.

Перебіг життя поета виголосив англійською мовою гром. Андрій Колодій. Українська молодь, яка слухала радіової святочної програми, а також Американці, які інтересуються великими людьми інших народів, багато скористали з цього реферату. Всі точки святочної програми були солідно підготовані із знанням свого завдання, за що виконавцям та вчителеви Иосифови Букаті належиться признання.

Комітет свята.

Тета довший час промовляє до розуму своєму малому сестрінкови, який зробив якогось збитка, вкінці каже:

— Тепер розумієш, чому я тобі сказала: „малий дурню".

— Розумію... бо я менший від тети.

СЕНЗАЦІЯ ЗПЕРЕД 50 ЛІТ.

У початках 1880-го року німецькі часописи повідомляли про незвичайну сензацію: вперше в Европі зробили спробу ввести електричне освітлення. Спробу цю зробили в будинку театру в Мінхені.

Дирекція театру дуже довго противилася такій новині, та багато пожеж у театрах у ріжних містах Европи — що були наслідком газового освітлення — переконали дирекцію приняти оферту Німецького Едісонового Товариства (пізніще Альгемайне Електріцітет Гезельшафт). Зпочатку завели на пробу в одній маленькій салі будинку електричну інсталяцію.

Увесь рік приглядалися новому способови освітлення, аж вкінці комісія фахівців прийшла до переконання, що „електричні лямпи дають світло приємне для очей та світяться спокійно".

Ґазети відтепер писали з захопленням про нове освітлення, що „заливало салю потоками лагідного світла." У будинку театру заінсталювали тисячу пятьсот електричних лямп зі силою шіснацять свічок кожна. А що Мінхен іще не мав електрівні, мусіли побудувати при театрі спеціяльну електрівню для достави струї новим лямпам. При кінці 1886 року завели елетричне освітлення також у Королівському Театрі в Берліні. Берлінці були дуже горді зі свого „електричного театру". Довший час траплялися ріжні хиби в елетричній інсталяції. Світла ненадійно гасли в усьому будинку, на злобну втіху старших людей, що робили глумливі насмішки на тему „нереальних видумок новотарів".

Як завели електричне освітлення в каварнях і гостинницях, публика запротестувала. Одні нарікали на це, що електричне світло було занадто сильне, нищило зір, унеможливлювало читати, Інші, навпаки, нарікали, що електричне світло заслабе. І справді зпочатку вживали таких слабих лямпок, що в каварнях був півсутінок.

БЕЗПЕЧНА ОХОРОНА.

На Конвенції Охорони, яка недавно відбулася в Ню Йорку, піднесено у предложенім звіті, що нещасливих випадків поза працею, а саме в дома, на вулицях та гостиницях є значно більше ніж у промислових заводах.

У 1934 році було приблизно 99 тисяч нещасливих випадків смерти у Злучених Державах. Випадки в автомобілях відповідають за найбільшу пропорцію тих нещасть, бо 35,500 смертей було в того роду випадках. Почасти неуважний перехід вулицею або скора їзда, як засвідчують факти, були причиною того, бо смертність пішоходців сягає від 60 до 65 відсотків з усіх смертей через моторові поїзди у містах.

Проїзних випадків було чотири тисячі більше від останнього року. Пять стейтів, що загострили відносні закони, виказують зменшення нещасливих випадків, а всі інші стейти, навпаки. Сан Франсіско, Пітсбург, Мілвокі та Ню Йорк, це одинокі великі міста, де зменшилися випадки в проїздах від попереднього року. Тому, що у великій мірі випадки можна оминути, забезпечення шляхів остається головним питанням стейтів.

Хатні випадки позбавили людського життя майже стільки як проїзні, бо 33 тисячі, значить, три тисячі більше як останнього року. На конвенції показували практичні способи та прилади для охорони від падіння, випадкового затроєння, одушення, тощо. Промовці звертали увагу на важність вчасного плекання звичаїв охорони та потребу родичів інтересуватися та придержуватися шкільних охоронних приписів.

Відносно забезпеки в промислі, охорона робітників перед небезпекою порошні являється, згідно зі звітом, прочитаним на конференції, пекучою й важною справою.

Правда, що останніми роками зменшилися нещасливі випадки в промислі, але це треба приписати в першій мірі безробіттю. Учасники конвенції пропонували заведення додаткових охоронних приладів у певних промислах. Підчеркували конечність повних фізичних оглядин у певних, особливо небезпечних заняттях.

Безпека на морі та в повітрю це, між іншим, було теж темою дискусії. Завдяки бюрам предсказування погоди випадки з плаванням по морю та літанням у повітрю постійно зменшаються.

ФЛІС.

На жаль!

— Будьте спокійні — каже сват. — Оженитеся й будете мати гарну й вірну жінку!

— Гарну й вірну! На жаль, то неможливе! Таж многоженство заборонене!

ТЯЖКО АЛЬБАНЦЕВИ ОЖЕНИТИСЯ.

На Балкані машина дорога, а людина дешева. Албанські рубачі, яких багато можна бачити в усіх балканських містах, працюють помалише, одначе значно дешевше, ніж гарні машини. І Мустафа — читаємо в білгородських часописах — був таким рубачем: сильний, високий, у мальовничій ноші альбанських верховинців. Життя Мустафи в його верховині було нелегке. Земля неврожайна, села розкинені, а майже всі молоді люди мусять покидати рідне село, щоб заробити на хліб. Як щось заощадили, вертаються, щоб оженитися. Бо женитися треба, та альбанська жінка коштує гроші. Коли парубок не може собі купити жінки, то може вкрасти її. Тоді можуть його арештувати жандарми, або рідня дівчини може вбити його. І Мустафа мусів тому виемігрувати, щоби стільки грошей заощадити, що пізніше міг собі купити жінку. Як усі товариші, працює 14—16 годин денно, їсть пісний разовий хліб і цибулю, спить у хліві, мерзне й голодує й колись матиме в череву стільки, що зможе оснувати родину. Одна жінка коштує пять до двадцять тисяч динарів. Дочки з панських домів іще дорожчі. Торговля жінками є причиною ріжних проступків. Хоч держава й церква стараються викорінити цей звичай, всеж Альбанці держаться його кріпко. Альбанські рубачі заздро поглядають за гарними міськими дівчатами, та хто їм порадив би взяти собі таку дівчину за жінку, відповідають: „Альбанець може оженитися лише з альбанською дівчиною. Колиб оженився з неальбанською дівчиною, прогрішив би, а також Альбанцеви усі погорджували би. Це булоб гірше ніж смерть".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КОМОРНИК ДЕФРАВДАНТ.

З доручення слідчої влади у Володимирі арештовано коморника Стефана Зелінського. Дохоження виявило, що Зелінський здефравдував більшу суму чужих грошей.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (13)

Як Ронда сиділа коло свого стола й писала, до неї підійшов Ґордон Маркус. Вона підняла звинений перґамін та сказала до нього: „Я щойно знайшла цю мапу у своїй торбинці. В останній сцені, в якій мене фотографовано, я нібито приглядалася цьому, Я хотіла би знати, чи вони хочуть це мати назад. Я хотіла би дістати це на памятку".

„Держіть це при собі, поки вони за це не будуть питати" сказав Маркус. „Можливо, що вони вже ніколи цього не будуть потребувати. Це виглядає на справжній документ, неправда? Цікаво було би знати, чи вони зробили його в робітні". Як Ронда розвинула дивний документ, Араб Атеві підсунувся ближче. Він удавав, що це його не обходить, але в його очах запалахкотіли дивні вогники.

„Ні", сказала Ронда. „Автор рукопису нашої драми, яку ми граємо, знайшов цей перґамін між картками одної книжки, котру він купив у крамниці старих книжок. Він нею зацікавився і він написав цілу історію про цю мапу. Цікаво, що? Мені малощо не здається, що йдучи за цією мапою, можна справді зайти до Долини Діямантів".

Маркус оглянувся нагло й побачив Атевія. Араб усміхнувся і Маркус уже на нього більше уваги не звертав. Американці привикли, щоб Атеві ходив між ними. Його тяжкі спроби бути веселим не піддавали їм ніякої думки, що за його поведінкою може бути якийсь злий намір. І він удавав, що зовсім мапою не цікавиться.